

Motion

1980/81:2212

av Lars Werner m. fl.

med anledning av proposition 1980/81:204 om ATP-rätt för föräldrar som vårdar egna barn i hemmet

”Barnens rätt till en god uppväxtmiljö, föräldrarnas möjligheter att själva avgöra vilken vårdform de skall välja för sina barn samt möjligheten att förena föräldraskap och trygghet i arbetslivet är utgångspunkter för den familjepolitik som bedrivits de senaste åren.”

Så lyder inledningen till propositionen. Men om detta är den målsättning som de borgerliga regeringarnas politik varit inriktad på, tvingas man konstatera ett enda stort misslyckande.

Vad först beträffar ”barnens rätt till en god uppväxtmiljö och föräldrarnas möjligheter att välja vårdform”, så har de borgerliga regeringarna inte ens lyckats fullfölja det beslut om utbyggnad av barnomsorgen som riksdagen var enig om 1976. Det fattas fortfarande en stor del av det antal barnomsorgsplatser som skulle vara ett steg på vägen mot full behovstäckning, vilket var målet. Ett mål som blir allt avlägsnare.

Vad beträffar formen för barnomsorg är daghem och fritidshem önskemålet från den helt övervägande delen av föräldrarna. Trots detta har en kraftig förskjutning skett mot familjedaghem.

Vad beträffar nästa del, ”möjligheten att förena föräldraskap och trygghet i arbetslivet”, så har inte heller detta krav flyttat fram sina positioner. Detta hänger till stor del samman med tillgången till en god barnomsorg. För att nå trygghet i arbetslivet är en tillfredsställande barnomsorg avgörande. Ofta hänger möjligheten till arbete direkt samman med en ordnad barnomsorg.

Men också själva arbetslivet måste förändras. Fortfarande utgör kvinnorna den reservarbetskraft som bara efterfrågas när det är högkonjunktur på arbetsmarknaden. På dagens arbetsmarknad med stor arbetslöshet är det kvinnorna som först och mest hamnar i arbetslöshetskön.

Trots kvinnornas ökade andel av arbetskraften har det inte skett någon förbättring ur jämställdhetssynpunkt. De förvärvsarbetande kvinnorna deltar inte på lika villkor i arbetslivet. De finns fortfarande på de traditionella kvinnojobben, som ofta är en förlängning av hemarbetet. Deras arbete består i stor utsträckning av arbete på deltid, i lågt betalda s. k. kvinnoyrken. Arbete som inte ger kvinnorna ekonomiskt oberoende. Arbetsfördelningen i hemmet och barnens vård och fostran är fortfarande till övervägande delen kvinnornas ansvar.

I stället för att ta itu med problem som skulle förbättra kvinnornas situation på arbetsmarknaden kommer regeringen nu med ett förslag som

ytterligare konserverar kvinnorollen. Ytterligare ett steg mot att locka kvinnorna tillbaka till hemmet. Lockbetet den här gången är att "föräldrar som vårdar egna barn i hemmet får viss rätt till allmän tilläggspension för denna insats..."

Detta är i stort en skenreform, som inte ens ger garanti för en förbättring av pensionsbeloppen för kvinnorna. För det är ju kvinnor regeringen närmast åsyftar med nämnda föräldraskap. Redan i dag ger ATP-systemet utrymme för valfriheten att själv vårda sina barn under de första levnadsåren. Möjligheten att intjäna ATP-poäng föreligger under en tidsperiod av 49 år sammanlagt. Kravet för fulla ATP-år är 30 år. Återstår alltså 19 år då man kan vårda barn utan att det påverkar pensionspoängen. Det torde räcka för de flesta föräldrar.

Dessutom skulle regeringens förslag innebära att man går in på en helt ny princip för hela ATP-systemets uppbyggnad. ATP-systemet är grundat på inkomst av förvärvsarbete och finansieras genom avgifter som bärs av de förvärvsarbetande. Eftersom en anmälan med ansökan om tillgodoräknande av vårdåret måste göras till den allmänna försäkringskassan, som därefter fattar beslutet, krävs en uppbyggd administration för kontroll. Riksförsäkringsverket har beräknat de årliga administrationskostnaderna till ca 9 milj. kr. per år. Då den första pensionen beräknas utbetalas först år 2005 blir administrationskostnaden fram till dess i dagens penningvärde 225 milj. kr. Det finns bättre sätt att använda dessa pengar.

Vänsterpartiet kommunisterna är emot alla förslag som medverkar till att konservera könsroller och motverka utvecklingen mot jämställdhet i arbetslivet.

Vpk anser att det förslag regeringen har lagt i propositionen har som syfte att kvinnorna skall stanna hemma och därmed minska behovet av en utbyggd barnomsorg. Regeringen är inte ens beredd att föreslå en fördelning av vårdåren mellan föräldrarna.

Vpk anser att det finns andra förslag som bättre främjar jämställdheten mellan män och kvinnor. Exempelvis en kortare arbetsdag för alla, med målsättningen sex timmar. Detta skulle möjliggöra en bättre fördelning av vården av hem och barn, det skulle minska kvinnornas påtvingade deltidsarbete och öka antalet arbetstillfällen.

I propositionen sägs att en kraftig satsning på familjepolitiken har skett. Ersättningen från föräldraföräkringen har byggts ut. Tiden för föräldrapension har förlängts från nio till tolv månader. Under nio månader utgår ersättning med ett belopp som motsvarar den sjukpenninggrundande inkomsten, dock lägst garantinivån. För resterande tre månader är ersättningen lika med garantinivån, f. n. 37 kr.

Eftersom ingen kan leva på 37 kr. om dagen, vore det bättre att satsa på att ersättningen under samtliga tolv månader utgörs av sjukpenningbeloppet.

Barn är inte bara en angelägenhet för mödrar, det är nu hög tid och

synnerligen önskvärt att även fadern ges möjlighet att ta sin del av ansvaret för barnens vård och fostran. Det är viktigt att även fadern får föräldrakontakt med sitt barn redan i spädbarnsåldern. Även om möjligheten har funnits, har fördelningen av föräldraledigheten hittills inte fungerat – därför behövs en skärpning. Föräldraledigheten måste delas mellan föräldrarna i de fall båda föräldrarna har vårdnaden om barnet.

Mot bakgrund av det anförda föreslås

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81:204,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att ersättning med ett belopp som motsvarar den sjukpenninggrundande inkomsten utgår för föräldraledighet under samtliga tolv månader,
3. att riksdagen begär förslag som innebär att vardera föräldern skall vara skyldig att ta ut minst tre månader av ledigheten för att föräldrapenning skall utgå under denna tid, i de fall då båda föräldrarna är barnets vårdnadshavare.

Stockholm den 5 juni 1981

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

